

הורינו

הורים נאמן הול

הורינו דברות קדש

כיבוד אב ואם בפרשת השבוע

תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך (י"ט ג')

כותב הבן איש חי¹ על הפסוק הזה, נראה לי בס"ד על פי מה שכתב רבינו הארי" ז"ל בפסוק "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך" כי הלשון **דרך** נופלת על מקום שהאדם הולך או נוהג בו בגלוי, ואילו הלשון **אורח** היא על האופנים שאדם נוהג בסתר. ואם האדם ישמור עצמו בעניינים הגלויים אליו שנקראים 'דרך', אז הקב"ה ישמור אותו בעניינים הנסתרים שנקראים אורח. ועל זה נאמר 'בכל דרכיך דעהו' שאתה בעצמך תזדרז לשמור ציווי דתו יתברך בעניינים הגלויים, ואז הקב"ה מצידו 'והוא יישר אורחותיך', בעניינים המכוסים.

וממשיך הבא"ח ואומר, וזה שאמר הפסוק כאן בפרשה "תכין לך הדרך" התורה רומזת על עניינים הנגלים שנקראים **דרך** אתה תבין ענייני שמירתם וקיומם, "ושלשת את גבול ארצך", הם חיי עולם הזה שהם גבול האדם בעולם הזה שהוא "ארצך", כדכתיב "והארץ נתן לבני אדם". ואיך תכין לך הדרך ותשמור את דרכיך? ושילשת - תשליש כל יום ויום מן הגבול של ארצך. שאמר חכמים על עשרים וארבע שעות היום - יחלקם האדם שליש לעסק התורה, ושליש למשא ומתן ומלאכה, ושליש לשינה, ועשו לזה סימן אז תשכיל אז תצליח אז תישן, כל חלק כמניין "אד". (וכן נרמז הדבר בנוסח של יעלה ויבא שאנו אומרים "זכרנו ה' אלוהינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים טובים". "בו"

1. בא"ח שנה שנייה פרשת שופטים

- בגימטריה שמונה. "בו לטובה" - אין טוב אלא תורה, שמונה שעות לתורה. "ופקדנו בו לברכה" - שמונה שעות יעסוק בפרנסה וכך תהיה לו ברכה. "והושיענו בו לחיים טובים" - שמונה שעות לאכילה ושינה).

ומבאר הבן איש חי מה הטעם לחלוקת שלושת החלקים הרמוזים כאן? משום שאמר רבותינו ז"ל "שלשה שותפים באדם הקב"ה ואביו ואימו", ולכן כל עשרים וארבע שעות היום יהיה ח' שעות מהם לעסק התורה בשביל שליש של הקב"ה, ושני שלישים לצורך הגשמי בשביל חלקי אב ואם שהם גשמיים. והן אמת שחלקים של אב ואם המה לא כנגד חלקו יתברך, עם כל זה הקב"ה בחסדו השווה חלקי האב ואם כנגד חלקו שנתן לכל אחד מהם שליש כנגד חלקו.

ומסיים דבריו הבן איש חי וכותב: **ועל כן מדבר זה ילמד האדם מוסר כמה וכמה צריך הוא לשמור מצוות כיבוד אב ואם ומוראם. ובעונותינו הרבים יש כמה בני אדם, אע"פ שהם מדקדקים במצוות וענייני חסידות, מ"מ מקילים הם במצווה זו ביותר.** והנה באמת מלבד שכרה העצום והנורא מאד שיש ללמוד מהמעשה של רבי יהושע בן אלם עם ננס הקצב הנזכר בספר הדורות, הנה עוד ימצא בה האדם טעם חזק וגדול בחיוב שלה על פי השכל, ועל פי נימוס העולם, ודרך ארץ אשר נמצא אצל כל מין דת ודת אשר לא מישראל המה. ולכן אמרו רבותינו ז"ל בגמרא "עד היכן כבוד אב ואם", והשיב "צא ולמד מה עשה גוי אחד באשקלון", כלומר דבר זה לאו דווקא מדברי תורה ודברי חכמים תלמד אותו, אלא צא וראה בדתות אחרים ותלמד כמה ראוי אתה להיזהר בדבר זה:

כשם שחובה על כל אחד ואחד מישראל ללמוד את ההלכות המצויות, כהלכות ברכות, שבת, שמירת הלשון ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשנן את הלכות כיבוד אב ואם ומוראם, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את הלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל.

הורינו דרך חיים

כיבוד אב ואם בהלכה ומנהג

כיון שבספר בן איש חי בהמשך דבריו הנ"ל בפרשת שופטים מביא הלכות כיבוד אב ואם, נמנה כאן מספר הלכות מתוך דברים.

פלוני וכן כאשר כותב מכתב לאחרים ומזכיר בו שם אביו, גם כן יכתוב מור אבי פלוני, וכן הוא הדין כשכותב שם אביו בפנקס שלו בחשבונות וכיוצא גם כן יכתוב מור אבי. ודין זה של הזכרת השם נוהג גם באימו שצריך ליזהר בכל הנזכר לעיל:

מה שכתבנו שצריך לומר מור אבי או אבא מארי כשמזכיר שמו של אביו, אין חיוב מן הדין לומר מארי אלא אפילו אם יאמר אבי פלוני מספיק. והטעם כי שם **אבי** גם כן יש בו משמעות של מעלה, כמו 'וישימי לאב לפרעה' וכן דוד המלך עליו השלום קרא את שאל המלך עליו השלום בשם אבי, וכן היו קורין לרב בשם אבא בסתם, אע"פ שהיה שמו העיקרי אבא¹.

דרך ארץ לאדם עם אביו ואמו, יאזין וישמע למצוותו, ויעשה רצונו של אביו, ויכבדהו בכל כבוד שיוכל להיות. ויהיה דיבורו עמו בבושת ובצניעות, ולא ידבר עמו אלא בנחת ובתחנונים. ואם נצטרך האב לבנו, יעשה לו כל צורכו בטוב לב, ולא יזכיר לפני אביו הטובה שהיטיב לו. (ראשית חכמה פרק דרך ארץ שער ד')

קצת הלכות נפוצות שראוי לשים לב - חלק א'

צריך להיזהר מאד בכיבוד אב ואם ומוראם ואע"פ שאין בית דין כופים על מצוה זו, שכל מצוה אשר מתן שכרה בצדה אין בית דין כופים עליה, מ"מ אם רצו לכפות הרשות בידם וכו' וכל זה דווקא על מניעת הכבוד אבל על זלזול, אם מזלזל בהם חייבים לכפותו מדינא.

עיקר הדין שאסור לשבת במקום אביו הוא בפני אביו או בפני אחרים, שיש בכך זלזול באביו. ויש מחמירים לאסור אפילו שלא בפני אביו ולא בפני אחרים, אלא רק הוא בפני עצמו בלבד, וצריך לחוש לדבריהם כיון שזה איסור דאורייתא.

מותר לקרות בתנ"ך ובדברי רז"ל לפני אביו ואע"פ שנזכר בהם שם אביו ואע"פ שהוא שם פלאי, כיון שהוא מזכירו בדברי תורה וניכר נמי דאין קורא את אביו עצמו. אבל לא יקרא מכתב מאדם לחברו שנזכר בו שם אדם ששמו כשם אביו אם הוא שם פלאי. ושלא בפניו אם ניכר מתוך הדברים שלא על אביו מדבר, מותר אפילו בשם פלאי.

ובחתימה מותר לחתום יצחק בן אברהם דאין כתיבה חשיבה כדיבור לעניין זה, ויש מתחסדים לכתוב יצחק בן לאדוני אבי אברהם ואין בזה חיוב מן הדין. ואע"ג שכתבנו שאין כתיבה חשיבה כדיבור לעניין זה מכל מקום אם הוא כותב כתב לאביו צריך שיכתוב לו מור אבי או אבא מארי

1. וכנזכר בסוף יומא אזיל אבא למקטל וכו'

מעשה אבות

סיפור מהחיים

מעשה בן קטן שלא ציער את אביו על שלא קיבל ממנו מאומה - חלק א'
בספר מאה שערים' שער ע"ט מובא הסיפור דלהלן:

מעשה בזקן אחד שהיו לו עשרה בנים זכרים גיבורים ואנשי שכל ומדע, והיה עשיר וקבץ ממונו, והעריך כל מה שבידו, וראה שהיה לו לתת לכל אחד מבניו אלף דינרי זהב, ולהשאיר גם לעצמו חלק אחד יפה, וכן עשה. ויעש עשרה כיסים ושם בכל כיס אלף זהובים ממטבע הגדול של שלמה מלך ישראל, שהוציא מטבע בעולם בשעה שבאה אליו מלכת שבא, וחתם כל אחד מהכיסים ושמרם.

כיון שהשיא בנו הגדול הוציא כיס אחד ונתן אותו לו, וכשהשיא השני הוציא כיס אחד ונתן אותו לו, וכן עשה לשלישי ולרביעי ולחמישי, וכן לכולם, לכל אחד ואחד נתן לו את כיסו בשעת נשואיו. ונשאר בנו הקטן, ושמר לו גם חלקו כיס אחד עד שיגדל וישיאנו. ועברו ימים רבים וכלה הזקן את חלקו. כיון שכלה פרוטה מן הכיס וראה שהשעה דחוקה לו, שלח ידו בכיס שהיה משמר לבנו הקטן, והיה הבן חכם ומבין שמכיסו מכלה ומוציא אע"פ כן לא עצבו ולא ציערו ולא אמר לו כלום. והיה עושה עצמו כמי שאינו מרגיש ויודע עד שכלה הזקן כל הכיס ולא השאיר בתוכו אלא שמונים מטבעות.

פעם אחת ענה הבן ואמר לאביו אדוני ועטרת ראשי, כשתשיאני מה תתן לי? אמר לו, בני, חלק יפה יש בידי לתת לך, יותר משל אחיך, ששלך גדול משלהם. והיה הבן מבין שאין לו כלום, אפילו כך לא ציערו ולא אמר לו דבר, כדי שלא יצטער. כיון שהגיע זמן הזקן להיפטר מן העולם מה עשה? קרא לעשרת בניו ובאו כולם ועמדו לפניו. אמר להם בני, ידעתם שנתתי בידכם חלק יפה וטוב, כיון שנתתיו בידכם מה עלי עוד לעשות לכם? הרי שלכם לפניכם, אם תשמרום, תשמרום. ואם תעזבו, תעזבו. לפי שהעושר בעוה"ז אין לו קיום, ועשה יעשה לו כנפים כנשר לעוף בשמים, ואז ברח לכל אחד ואחד.

כיון שהגיע בנו הקטן אמר לו, בני בן זקונים שכבדתי לרוב. לאחייך נתתי כסף וזהב, ולך אין לי לתת לא כסף ולא זהב, ולא אבנים טובות ומרגליות, אבל דבר גדול יש בידי ואני נותנו בידך, כדי שיהא לך לעדות ליום מחר. ואז הוציא פתקא קטנה ונתנה בידו, והיה מעיד בה שקיים מצות כבוד אביו ומוראו מאד מאד יותר מכל אחיו, והחתים בתוך הפתקא מגדולי ירושלים, והנחילו בתוכה ברכת אברהם יצחק ויעקב נחלה בלא מצרים. אמר לו, בני, הכסף והזהב שנתתי ביד אחייך אין בידי ולא בידם לשמר אותם להם לעולם, לפי שהעונו גלגל הוא החוזר בעולם, אבל ברכה זו שברכתיך יתר על שאר אחייך, הרי היא קיימת ועומדת לעדי עד ולעולמי עולמים ואפילו באים כל ליסטים שבעולם אינם יכולים ליטלה ממך.

מה עשה הבן? נטל את הפתקא בשמחה ובלב טוב, ונשקה וחבקה וחבבה, ושמה בחיקו ותפרה על בגדיו, והיה מביאה על זרועו. וימת הזקן וייאסף אל עמיו, והיו אחיו הגדולים מתפארים עליו איך להם יש עושר ונכסים וכבוד, ולהם נתן אביהם אחוזת נחלה, ולו לא נתן מאומה - אלא הפתקא והשמונים דינרים שנשארו לו בכיס. ואמרו שכדי לצחק בו נתן בידו אבא את הפתקא. לימים הלך הבן הזה והיה עובד אדמה כדי להתפרנס, לפי שלא היה לו במה, ואחיו הגדולים לא היו מרחמים עליו כלל, ואותה שנה בארץ ישראל הייתה שנת בצורת, ולא היה מוצא להשתכר עד שכמעט היה מת ברעב.

המשך בעז"ה בשבוע הבא

ניתן לקבל את גיליונות הורינו במייל גם באנגלית ובאידיש

כתבו לנו הצטרפות - אנגלית / אידיש
וקבלו את הגיליון מדי שבוע לתיבת המייל שלכם

הצטרפו עכשיו: horeinuorg@gmail.com

רב הנסתר

מאמר חז"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

horeinuorg@gmail.com

או בפקס: 077-6021640

פתרון חידת 'רב הנסתר' לגיליון פרשת ראה

ציווה הרופא לאביו שצריך ללכת לטייל בכל יום לצורך בריאותו, ואינו יכול לטייל בלא לוויה צריך הבן לטייל עמו. ואם חושש לביטול תורה, ישתדל לדבר עמו בד"ת ולקיים ובלכתך בדרך (ויברך דוד, עמוד פ"ד)

הודעה תשלח לפותרים נכונה שעלו בגורל.

בנוסף, תראי לה בהזדמנויות שונות שאת חושבת עליה, שאכפת לך ממנה. תתקשרי באמצע העבודה לדרוש בשלומה, תתענייני. זה יראה לה יותר מהכל, שאת לא שקועה בסדר יום שלך ו"שוכחת" אותה. המחשבה על מה עומד מאחורי הדברים, לראות את המציאות בעיניים שלה, נותנת לך כלים רבים כיצד לכבד אותה ולשמור על קשר אמיץ בינך ובינה. בהצלחה רבה בס"ד.

? שלום וברכה, סיימתי בשנה שעברה את שנותיי בסמינר, וברוך ה' אני מועסקת כיום במקום עבודה נעים ומספק. שעות העבודה שלי מיוחדות - הן מתחילות בשעות הצהריים ונמשכות עד הערב. בהתאם לכך, אני מרשה לעצמי לקום מאוחר בבוקר, שהרי אני הולכת לישון מאוחר יותר משאר בני הבית.

הבעיה היא שאמא שלי, אישה חרוצה ועמלה שכל חייה קמה עם שחר, מתקשה מאוד לקבל את זה. היא רואה אותי במיטה בשעה שהיא כבר הספיקה לעשות המון, וזה מתסכל אותה מאוד. אני מרגישה שיש כאן חוסר הבנה בין שתי גישות חיים שונות, ולא בהכרח בעיה אמיתית בהתנהגות שלי. אבל לצערי זה מוביל אותי לחיכוכים יומיומיים עם אמא, וזה קשה לי מאוד. אני באמת מכבדת אותה ואכפת לי ממנה.

רציתי לשאול, איך אני יכולה לגשר על הפער הזה, ולגרום לאמא שלי להבין שהשעות שלי מותאמות לצרכי העבודה שלי, מבלי שהיא תרגיש שאני "בטלנית" או לא עוזרת בבית, או סתם שאני לא מעריכה את דעתה בנושא הזה ולכן לא מקבלת ומשנה את השעות שלי לפי מה שהיא חושבת.

! שלום וברכה. יש כאן משהו שחשוב להבין קודם כל: אמא שלך לא מסתכלת על השעון, היא מסתכלת דרך עדשה של דור וערכים. עבורה, "לקום מוקדם" זה לא סתם הרגל - זה קשור לתחושת חריצות, לסדר יום, אולי אפילו למה שהיא סופגת מהסביבה שלה. וזה לגיטימי שהיא מרגישה כך, גם אם השעות שלך מוצדקות לגמרי מבחינה מעשית.

לפני הכל יש כמה כיוונים שכדאי לך לחשוב עליהם: תסבירי. בשיחה רגועה, לא בזמן מתח, שבה את מסבירה בפשטות: "אמא, אני יודעת שזה נראה לך מוזר, אבל השעות שלי פשוט שונות משלך, ולכן אני צריכה את שעות השינה האלה בבוקר כדי לתפקד". לפעמים ההסבר הפשוט חסר, וההנחה שהיא "וודאי מבינה" לא תמיד נכונה. במקביל, תראי לה שהזמן שלך מנוצל, לא מבזבז. תמצאי דרך להראות לה שאת תורמת בבית בשעות אחרות. כמו למשל אם את מספיקה לעשות משהו בבית לפני שאת יוצאת, או אם בדרך חזרה מהעבודה תתקשרי לשאול אם היא צריכה שתקני משהו, או כשאת חוזרת ואת עושה אפילו משהו קטן בבית, וכך גם בזמני ערבי שבתות. זה יכול לרכך את התחושה שהיא נותרת עם כל הנטל.

אבל מעבר לכך, צריך להבין את העיקר, וזה מה עומד מאחורי הדברים. יכול להיות שמה שאמא שלך רוצה באמת, גם אם היא לא אומרת את זה במפורש, זה פשוט יותר זמן איתך יחד, שאתן יושבות ושונות משהו ומדברות על היום יום. היא אומרת לך 'למה את קמה מאוחר' אבל מתכוונת לומר לך "היית חסרה לי בבוקר", וגם בערב. היא אומרת לך שאת לא עושה משהו בבית ורק ישנה, אבל היא רוצה לעשות איתך דברים יחד. במטבח, בבית, בקניות. את חייבת למצוא זמן להראות לה שאת איתה, שאת רוצה את קרבתה ולא פרכת מה'קן' לבלי שוב.

הודעה חשובה

הורינו

איכות חיים, אריכות ימים

מפאת אילוצים טכניים
ולאור ההתעניינות הרבה והצורך העולה
מהציבור לאפשר השתתפות רחבה יותר

הכנס להשקת
תכנית הורינו 120

שאמור היה להתקיים בשבוע הבא
בבית יד שרה ירושלים

נדחה בעד"ה
לתחילת חודש חשון

כל הפרטים יבואו אי"ה בהודעה נפרדת
לקראת התאריך המיועד
לקבלת מידע מפורט ועדכונים לגבי הכנס:
horeinu120@gmail.com

יד שרה

הורינו
הורים נאמן
לע"נ מנחם מנדל בן יהושע דב ז"ל

ההוא פרט לא עת לי חנוכה

יש קולות שאמרה שומע, ואחרי שתי דקות שוכח מהם. למשל, הצלצול של סוף ההפסקה בחידור. ברגע שנכנסים לכתה, כבר לא זוכרים איך הוא נשמע. אבל יש קול אחד בשנה, שמצליח להשאיר בראש הרבה אחרי שהוא נגמר. הקול של השופר. ביום הראשון של חדש אלול, אחרי תפילת שחרית, המלמד הוציא את השופר מהארון. כלם השתתקו. גם אלו שבדרך כלל בדיק ברגעים הכי שקטים מחליטים לשאל את החבר שלהם שאילה דחופה.

המלמד תקע בשופר תקיעה, שברים תרועה, תקיעה. אני לא יודע למה, אבל הרגשתי כאלו הקול של השופר נכנס ישר לתוך הלב שלי. המלמד הסתכל עלינו ואמר, ילדים, חדש אלול הגיע. כל אחד יחשב במה הוא רוצה להתחזק השנה.

יפי, חשבתי לעצמי. רעיון מצוין. רק במה יש לי להתחזק? בדרך החוצה כבר התחילו ההכרזות. אברומי אמר: "אני מקבל על עצמי עוד פרק משניות כל יום", מאיר אמר: "אני בלי נדר לא אדבר באמצע התפילה", מוטי אמר: "אני אגיד בלי נדר כל יום פרק תהלים אחרי התפילה". ואני? הלכתי בשקט. מה אני יכול לקבל על עצמי? להתפיל? אני מתפיל כל יום בחידור. ללמד? ברוך ה', אני משתדל. עזרה בבית? האמת היא שאני בבית בעקר

בבקר לפני החידור ובערב. כמה כבר אפשר להספיק? בקצור, כל הדרך הביתה הסתובבתי עם שאילה אחת בראש: מה כבר ילד בן תשע יכול לעשות יותר טוב באלול. למחרת בבקר נסיתי לחשב שוב, אולי אני אקבל על עצמי לסדר כל יום את החידור. חשבתי על זה בערך ארבע שניות, לא נראה לא זאת הקבלה שלי. אולי לא לריב עם ליבי? האמת, רעיון יפה, רק צריך שגם ליבי יקבל על עצמו לא לריב אתי.

בערב ספרתי לאבא שאני לא מצליח למצא קבלה טובה. אבא רק חייך, אל תמהר, הוא אמר לי. לא הבנתי למה הוא מתכוון, אבל בשבת הבנתי. בשלחן שבת אבא דבר על חדש אלול. לא נארט ארוך, רק כמה דקות. ואז הוא אמר משפט אחד שעצר אותי. "יש מצוות שעושים פעם ביום, ויש מצוות שעושים פעם בשבוע, אבל יש מצוות שאפשר לקיים כמעט בכל רגע. למשל, לאהב את ה'.

גם כבוד אב ואם, אמר רוני. ואבא מיד אמר - בדיק. מה זאת אומרת כל רגע, שאלתי, אפשר להביא לאמא כוס מים כל רגע? היא לא כזאת צמאה. כלם צחקו, אבא חייך. לא, אבל מני, נניח שמחר בבקר אתה הולך לחידור, וישם אתה מוציא מהתיק סנדוויץ. אתה יכול לעצור רגע ולחשב: אמא קמה מקדם בשביל להכין לי אותו. היא עשתה את זה כי היא אוהבת אותי. אפשר גם לחשב על אבא ומה שהוא עושה, אפילו מחשבה כזאת, של הכרת הטוב, של הערכה, היא כבוד הורים.

פתאום נהיה שקט בשלחן, כלנו חשבנו על זה. אפילו ליבי שאל, אז אם אני אומר לאמא תודה בזמן שאני אוכל סנדוויץ, זה גם מצוה? אבא צחק, כן.

ביום ראשון בבקר קרה משהו שלא קרה בדרך כלל. או יותר נכון... קרה בדיק מה שקורה כל בקר, רק שאני הסתכלתי על זה אחרת. אמא כבר הייתה ערה לפני כלנו, במטבח היו שלושה סנדוויצים פתוחים. שלי, של רוני, ושל ליבי. נחמה הקטנה הייתה בעגלה, חני חפשה את המחברת שלה. ליבי צעק שהוא לא מוצא את הפפה. אמא חתכה ירקות, מזגה מים לבקבוקים, עטפה פריכים, ובין לבין גם הזכירה לי: מני, אל תשכח לקחת את הסדור. לקחתי.

יצאתי להסעה, בדרך הכנסתי את היד לתיק, הרגשתי את הסנדוויץ', ופתאום לא חשבתי על עצמי, חשבתי על אמא. היא כבר הייתה ערה הרבה לפני, היא הכינה, סדרה, דאגה, וכל זה עוד לפני שאני בכלל פקחתי עינים. ופתאום עלה לי חיוך, לא כי הסנדוויץ' היה עם השוקולד שאני אוהב, אלא כי הרגשתי שאני מבין משהו חדש. בהסעה אברומי שאל אותי: נו מני, מצאת במה להתחזק? כן, חכיתי. אני חושב שבכבוד הורים. איך? אפילו רק כשאני חושב כמה אבא ואמא עושים בשבילי, ומעריך אותם על זה. אברומי הסתפל על כאלו הוא לא בטוח אם אני רציני, אבל הייתי רציני מאוד.

השופר פתח לי את הלב, וגם את העינים, לשים לב לדברים שאני רגיל אליהם. לפרוץ שמיישוה קם מקדם להכין, לבגד שמיישוה כבס, לתפוח שמיישוה חתך, לבקבוק שמיישוה מלא. לאבא ואמא, שעושים את כל זה באהבה, כמעט בלי שאני שם לב.

